

KONFERENCJA NAUKOWA KOMITETU NAUK LEŚNYCH PAN I KOORDYNATORÓW RWPG DOTYCZĄCA TEMATU „NAWOŻENIE UPRAW I ZADRZEWIEN”

Konferencja na temat „Badania nad podnoszeniem produktywności gleb leśnych na piaskach wydmych przez stosowanie nawożenia” połączona z doroczną konferencją koordynacyjną RWPG w temacie 11.2. „Nawożenie upraw leśnych i zadrzewień” odbyła się w dniach od 4 do 8 września 1972 roku w Warszawie. Została ona zorganizowana przez Komitet Nauk Leśnych PAN przy współpracy Instytutu Badawczego Leśnictwa. W obradach wzięło udział 34 uczestników krajowych reprezentujących Komitet Nauk Leśnych PAN, Instytut Badawczy Leśnictwa, Wydziały Leśne przy WSR w Poznaniu, Krakowie oraz SGGW w Warszawie, Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu, Biuro Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa, Naczelny Zarząd Lasów Państwowych, OZLP w Siedlcach, Radomiu i Łodzi. Wśród 8 gości zagranicznych znaleźli się koordynatorzy RWPG w temacie 11.2. z Bułgarii, Czechosłowackiej RS, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Węgierskiej RL, ZSRR.

W pierwszym dniu obrad odbyło się doroczne posiedzenie sprawozdawczo-programowe koordynatorów RWPG w temacie 11.2. podczas którego koordynatorzy krajowi i główny koordynator dr J. Materna z ČSRS przedstawili referaty sprawozdawcze za okres 1971/72 oraz propozycje dalszej współpracy. Zagadnienia uproduktynienia gleb leśnych wytworzonych z lotnych piasków wydmych i bardzo ubogich gleb piaszkowych przez zastosowanie nawożenia mineralnego oraz organicznego były tematem obrad drugiego dnia, przy udziale koordynatorów RWPG i zaproszonych gości krajowych.

Oprócz szeregu referatów i doniesień naukowych dotyczących tego zagadnienia, wygłoszonych przez L. Królikowskiego, W. Muchę i zespołu. J. Machańskiego, W. Muchę i zespołu, J. Mucha i B. Ciok został przedstawiony przez A. Kowalkowskiego programowy referat omawiający nowe kierunki systemowej organizacji nawożenia gleb leśnych. Podstawowe zagadnienia aktualnej i względnej zasobności w nawożeniu gleb leśnych przedstawił B. Adamczyk, a J. Krzyszkowski omówił stan obecny i perspektywy nawożenia w leśnictwie polskim. Ożywione dyskusje nad referatami rozwinęły się podczas konferencji terenowych w trzecim i czwartym dniu obrad. Uczestnikom zademonstrowano wyniki doświadczeń polowych Instytutu Badawczego Leśnictwa nad metodami uproduktynienia najsłabszych gleb leśnych przez nawożenie mineralne i organiczne upraw sosnowych na wydmie w nadleśnictwie Poddębice ur. Kuczki oraz na wydmie i glebach piaszkowych w nadleśnictwie Kozienice.

Z przedstawionych referatów popartych pokazami terenowymi udanych doświadczeń wynika, że zagadnienie udatności zalesienia wydm śródlądowych i nadmorskich zostało w zasadzie rozwiązane. Ich rekultywacja jest możliwa w dwu etapach następujących po sobie i częściowo zazębiających się. W pierwszym etapie technicznym wydmy ruchome powinny być utrwalone oraz w miarę możliwości odchwaszczone i zatorane. Bardzo dobre wyniki uzyskano przy zastosowaniu torfu niskiego, najlepiej i długotrwale działającego w formie podsypki pod system korzeniowy sadzonek sosny, jednak przy współdzia-

ianiu z nawozami mineralnymi NPK. Zabiegi agrotechniczne, głębokości orki, dawki nawozów i ilości torfu mogą być bardzo zróżnicowane w zależności od jakości piasków wydmowych oraz warunków środowiska geograficznego. Stąd też przed rozpoczęciem technicznej fazy rekultywacji piasków wydmowych niezbędne jest dokładne rozpoznanie warunków środowiska i jakości piasków wydmowych.

Po zasadzeniu sosny na fazę techniczną nakłada się biologiczną fazę zagospodarowania, w której nawożenie mineralne powtarzane 2—3 krotnie co roku lub co dwa lata powinno być czynnikiem utrzymującym tempo przyrostu masy roślinnej oraz biologicznych procesów glebowych. Odnośnie wielkości dawek nawożenia NPK nie istnieje wprawdzie zgodność, choć wiadomo, że najlepsze efekty osiągnięto po dodaniu do wydmej gleby początkowego stadium rozwojowego pełnego nawożenia mineralnego NPKMgCa przy obecności torfu lub kompostu w glebie. Azot okazał się elementem decydującym o wzroście sadzonek sosny, aczkolwiek już przy dawkach N — 160 kg/ha obserwowano niekorzystny jego wpływ. Już dawki po 40 kg/ha N P i K dawały pozytywne wyniki. Stosowanie wysiewów łubinu w celu przyspieszenia biologicznej rekultywacji nie zawsze dawało pozytywne efekty, między innymi wskutek wysuszenia podczas okresów ubogich w opady. W biologicznej fazie przy odpowiednim wzroście uprawy sosnowej, stosunkowo szybko występuje jej zwarcie, pokrycie powierzchni ściółką i biologiczna regeneracja gleby. W tym momencie osiąga się trwałą fazę rekultywacji wydm stosunkowo odporną na niekorzystne działanie czynników zewnętrznych.

Na tle dyskusji podczas konferencji terenowej oraz dyskusji zespołu koordynacyjnego wyłoniła się grupa problemów organizacyjno-metodycznych, których nieodzowna realizacja, przy za-

chowaniu międzynarodowej współpracy krajów RWPG przyczyni się do przyspieszenia rozwiązania najbardziej pilnych zagadnień nawożenia lasów. Potwierdzona protokolarnie przez Koordynatorów współpracujących krajów koncepcja biologicznych i technicznych przesłanek optymalizacji produkcji leśnej zaleca utworzenie wspólnej sieci powierzchni badawczych na zasadach siedliskowo-geograficznych według jednolitej metodyki. W pierwszym rzędzie należy zainicjować intensywne badania nad optymalnym nawożeniem sosny, najbardziej rozpowszechnionym gatunkiem w NRD, Polsce i Europejskiej części ZSRR.

Koncepcje metodyczne powinny być uzgodnione pomiędzy zainteresowanymi krajami współpracującymi w najbliższych miesiącach. W celu ujednoczenia metody zakładania doświadczeń polowych, terenowych, terenowego badania gleb i pomiarów roślin, laboratoryjnej analizy gleb i masy roślinnej oraz metod statystycznych opracowania wyników zebranie koordynatorów przyjęło wstępne założenia unifikacyjne, które zostaną zaopiniowane w poszczególnych krajach i opracowane do stosowania w temacie 11.2. Jednocześnie zalecono krajom członkowskim RWPG przeprowadzenie pomiarów i opracowania stanu żywienia i przyrostów na istniejących już melioracyjnych i nawożeniowych powierzchniach doświadczalnych, założonych według wspólnego planu doświadczalnego, w celu dokonania pierwszego podsumowania wyników koordynacji. W przypadku ważnych spraw aktualnych powinna być dana możliwość uintensywnienia wzajemnych konsultacji. Ustalono, że potrzeby konsultacji będą kierowane za pośrednictwem międzynarodowego koordynatora RWPG w temacie 11.2. do odpowiednich instytucji.

Zakończona Konferencja Naukowa Komitetu Nauk Leśnych oraz druga do-rocza Konferencja Koordynatorów

RWPG w temacie 11.2. nie tylko dokonały podsumowania wstępnego etapu badań dotyczących zagadnienia podniesienia produktywności gleb leśnych na piaskich wydmowych. Co ważniejsze, w rozwinięciu postanowień pierwszej dorocznej konferencji koordynacyjnej w Zbrasławiu ČSRS w roku 1971 uczyniła poważny krok naprzód w kierunku unifikacji metod prac badawczych i utworzenia koncepcji wspólnej sieci doświadczeń polowych opartej na zasadzie strefowości geograficznej. Realizacja wymienionych zamierzeń będzie

miała doniosłe znaczenie naukowe, gdyż w sposób zunifikowany i skoncentrowany przystąpi się do badań przy wykorzystaniu całego dysponowanego potencjału naukowego. Jednocześnie powstaje realna szansa dostarczenia praktyce leśnej, geograficznie uzasadnionych danych odnośnie potrzeb i sposobów nawożenia lasów na dużych obszarach, przy pełnym wykorzystaniu osiągnięć naukowych współpracujących krajów.

Alojzy Kowalkowski